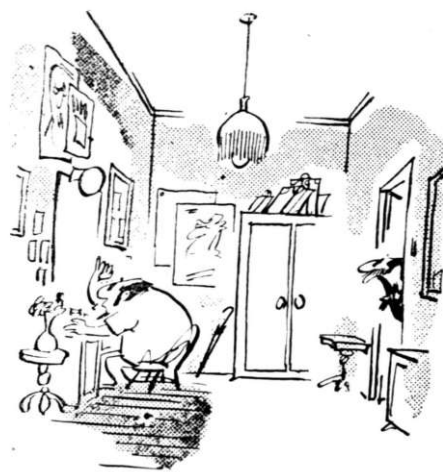
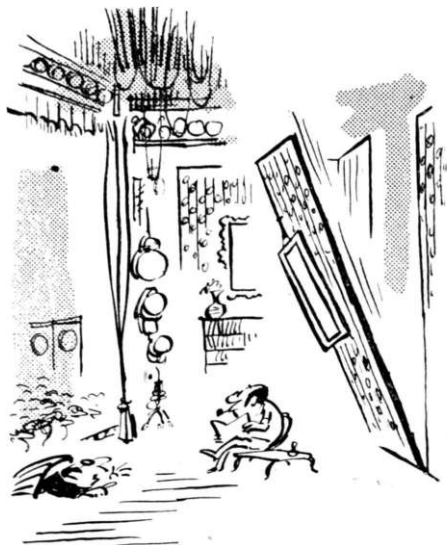

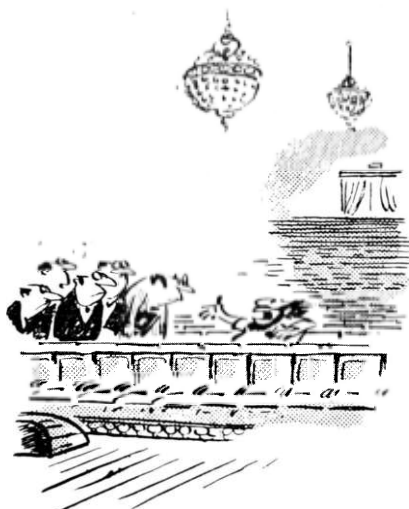
— ... și pe urmă cum
vrei să ridă lumea la toate
replicile mele senzaționale
cînd nici pe afiș, nici în
program nu se pomeneste
că e comedie?

— Lasă fondul de ten,
scoate sprîncenele, lasă ple-
tele, modifică barbișonul,
scoate favoriții! Nu mai
ești marchiz, ești plăieș!
Iar s-a schimbat!... Re-
pede!

— Aoleu, mămucăăă...

— Dacă ați venit să-mi
spuneti că Shakespeare ca
să fie genial n-a avut ne-
voie de atîtea decoruri,
atunci vă spun eu, că nici
de atîția contabili n-a avut
nevoie!!!

LOGICA LUI 2 x 2

Să ne înțelegem : mai întâi, teatrele, sau, mai bine spus, Teatrul trebuie vindecat de snobism, de înfumurare, de tendința spre o subțirime presupusă, de tentația de a aduna în stal numai un grup de super-esteți, dublat de amatori de lucruri inițiatice.

Scena a fost și rămâne un mare loc dedicat desfășurării marilor idei, tribuna de la care au pornit cele mai înflăcărâte chemări către generozitate, rampa de lansare a marilor sentimente ale inimii omenești. De dincolo de cușca suflerului, în decursul veacurilor, prin gura marilor actori, au răsunat cele mai sacre texte ale literaturii universale, geniul marilor autori nu putea să ia formele strălucitoare la care a ajuns fără magia luminilor și fără decorul de carton, însăși ființa actorului unic nu se putea dezvolta fără înariparea verbului. Regizorii nu ar fi însemnat nimic fără nucleele dramatice pe care le vinau în textele de început ale unor titani ai genului dramatic. Din conlucrarea fidelă a tuturor factorilor legați de viața teatrală s-au născut acele spectacole de neuitat care erau în același timp și mari piese și mari interpretări.

Uzina de emoții, cum numeam odată scena și parterul populat, tinde însă de o vreme să rămână un templu singular, dedicat numai unui grup restrâns de plătitori sau mai curînd neplătitori. Auzim tot mai des cuvinte ca : primatul regiei, primatul scenografiei, primatul ideii, și așa mai departe. Ce se ascunde în fond după aceste revendicări spectaculoase ? Unii spun că o tendință spre modernizare a teatrului căzut în scleroză și desuetudine, o tendință spre o rafistolare a jocului actoricesc, care, și el, spun aceiași oameni, s-a perimat, a devenit obositor și neinteresant.

De acord... Parada de voce a dus la retorism, monologul a decăzut în sforăială gratuită și marile gesturi ce zguduiau balcoanele cu 50 de ani în urmă ne fac să ridem la retrospective. Mari actori, care erau mai înțîi mari voci și mari cabotini, dacă ar încerca să reîntre pe scenele noastre, ar fi primiți cu fluierături ori cu risete. Grandilocvența pare de domeniul comediei bufe și unele texte, oricît ar fi de scurătate, păstrează încă în ele o încărcătură ridicolă, pentru că, așa cum geniul nu se degradează, nici lipsa de talent nu pierde din savoarea ei inițială. Prostia, ca și oțetul, la trecerea vremii se face și mai acră. Asta ar fi o problemă : deci, curățirea repertoriului, pentru că numai despre el o să vorbim acum, este mai mult decît necesară, așa cum odată cu trecerea anilor s-a văzut că spectatorul modern nu mai poate suporta să stea cinci ceasuri în stal, cît ar fi de bun versul propus de autor și oricît de bine ar fi recitat...

Dar mă întorc și zic...

Cu ce înlocuim teatrul clasic, sau chiar unele comedii reușite, catalogate, poate nedrept, în dreptul rubricii : genul bulevardier ? Merg rar la teatru și citesc mai ades textele dedicate scenei. Nu s-ar putea spune că genul dramatic a rămas cumva în urmă, că inovația nu a întrecut chiar și cele mai optimiste așteptări. Așa cum Kafka, care e un mare scriitor, face ravagii în proza contemporană, iată, avem cu ghiotura lănești și Beckeți, pe satureți. Nimic nu se ia mai repede decît moda. Ca și în viață, unde se poartă minijupa, iată că pe scenele noastre a apărut minipiesa ; dar ce minipiesă ? Aici mi se pare că trebuie făcut ceva pentru a stăvili năvala de false probleme, de improvizație așa-zis deșteaptă, ce ascunde de fapt numai pasiția cea mai joasă, imitația calpă și lipsa ideilor elementare, tocmai acolo unde se face caz de idei. Un dialog nearticulat, jocuri de cuvinte puerile, ieșiri și intrări arbitrare din scenă, lipsa oricărui discernămint, iată caracteristici ale acestei literaturi dramatice inflaționiste.

Nu vreau să dau nume și să irit, nu vreau să polemizez, dar să nu fiu tras pe sfoară ! Mi s-a urît cu atîția tipi inteligenți ! Mi-e dor de logica lui 2×2 .

Unul merge pe picioroange și se prefacă că are darul divinației, ca și cînd înălțimea unor prăjini ar fi o categorie spirituală. Un altul, ciupind din Godot, zace în ceva ce aduce cu o groapă și balmăjește la infinit în graiul înapoiăților mintali. Omul devine cal, ca în Swift, și nechează din cînd în cînd, merci ! Guliver avea un haz, dar indivizii ăștia precari îmi cerșesc aplauzele cînd nu au nimic a spune. Bîlbîiala, grandilocvența întoarsă pe dos ca o mînușă, adică absența cuvîntului, se înghesuie dinspre culise spre staluri cu o emfază, cu o găunoșenie ce mă înspăimîntă. Actorii îmi mărturisesc că nu pot să învețe unele texte tocmai pentru că nu au o suită logică, și nici măcar logica absurdului, pentru că există și o astfel de logică !

E ca și cînd i-ai propune cuiva să vorbească un text pe păsărește, dar pe deasupra să-l mai și învețe, nu să-l improvizeze. E prea mult. Mie, ca spectator, mi se face invitația să cad pe gînduri, să caut să mă descurc într-un labirint în care nici autorul nu a intrat vreodată. Escrocheria cu ifose mă lasă însă rece. Dureros este că s-au găsit teoreticieni, oameni în stare să legifereze ceea ce nu poate fi legiferat niciodată !

Dar să ne întoarcem la repertoriu. Sînt pentru o specializare a teatrelor. Vreau să văd la Național clasici în continuare, în stil tradițional, vreau să mă amuz cinstit de franțuzeasca Chiriței, și doresc să aud recitative teribile, tirade, poate tunse pe ici-pe colo, vreau o lacrimă sinceră, și să fiu scutit de costume baroce din sîrme și pinză de sac cînd se joacă **Don Carlos**. M-am săturat de bibiluri lucitoare și de neant suprarealist în plin romantism. Mi-e dor de un perete sănătos, de o mobilă țeapănă, dacă e vorba să ascult Ibsen. Mi-ajunge vagul și prefiguratul. Ciulei a reușit odată și bine, într-un Shakespeare, modernizîndu-l cît era posibil fără să cadă în ridicol, dar avem nevoie de unicate, nu de pastişe executate după pastişe. Sigur că și aici se pot face inovații, și mă gîndesc la excelentul **Rameau** al lui Esrig, care a întinerit realmente această piesă printr-o fantezie debordantă, printr-un gust subtil. Gîndiți-vă ce a făcut Pintilie dintr-o cunoscută și răsjucată piesă de Caragiale, și o să vă dați seama că nu repertoriul îmbătrînește, cît îmbătrînesc oamenii care se ocupă de el.

Tot ce am scris pînă aici nu înseamnă că neg cumva teatrul modern, de ultimă oră. Cer numai un mare discernămint al directorului la alegere, cer supravegherea textului literar, care și el face parte din ceea ce se numește teatru în totalitate. Mi s-a urît de arbitrar, de contrafacere, de improvizație prețioasă. Citesc în ziare că se vor juca două piese de Paul Anghel, în curînd, pe scenele noastre. Vestea mă bucură foarte mult, pentru că acest autor întrunește cerințele de ultimă oră ale inteligenței teatrale cu o tradiție românească de mare prestigiu. Abordarea genului istoric cu o mentalitate a zilelor noastre, pe o strălucită partitură stilistică, iată ce strînge laolaltă talentul incontestabil al autorului **Viteazului**. Și cred că nu este singurul dintre mai tinerii dramaturgi afirmați atît de ferm în ultima vreme.

În sfîrșit, dacă e vorba de marele repertoriu, de ce nu am revalorifica marele repertoriu blagian ? De ce nu am revalorifica unele texte dramatice ale Hortensiei Papadat Bengescu (vezi : **Bătrînul** la TV), de ce nu un Kirițescu scurtat și redat scenei într-o viziune de ultimă oră ? Călinescu mi se pare că nu și-a găsit încă un interpret care să-i înțeleagă ironia secretă din textele dedicate scenei. Dar cîte lucruri nu se pot descoperi în marele nostru tezaur național ? De ce nu fac oamenii puși să conducă teatrele noastre efortul de a descoperi ceea ce zace de atîta vreme nefolosit în depozitele secretariatelor literare ? S-a spus că vom vedea **Danton**-ul lui Camil. Ce mai așteptăm, fraților ?

